Оповідання

В нього очі наче волошки в житі. А над ними з-під драного картузика волосся — білявими житніми колосками. Це — Пилипко. А ще — сорочечка, штанці на ньому із семірки, полатані-полатані. Бо — бідняки. І хата ген за тином розваленим така ж полатана і вбога. А за нею до левади — клаптик городу — кущі ступити ніде... Це так було, так є. І є ще десь у степу шмат "панської" землі (як революція стала — з комітету дали), і на ній зараз хвилюється жито й пшениці ярої смужечка. Колосочками тихо так: ш... ш... А жати чи то ж доведеться? Іде громадянська війна. В окрузі гайдамаки і німці гвалтують, усе одбирають назад, на старе повертають... Ось і до них у Михнівку сьогодні вступили. Пилипко з хлопцями-пастухами бачив усе з горба, де пасли. Сперш — ген-ген на шляху знялася курява. Придивились — аж то солдати, валка за валкою. Село в долині мовчало. І враз забовкав на сполох дзвін, і постріл бахнув під вербами, другий, ще... Заклекотіло. Валка тоді розсипалася по степу й сунула цеп за цепом усе ближче, ближче... Іноді де на горбочку залягали в житі. ї чітко тоді строчили кулемети й гаркали залпи. Знов схоплювались і сунули, сунули... Довго так. Та все ж надвечір підійшли аж до маєтку, що край села, аж до левад. За вербами хлопцям не видко вже стало. Чулося лише — як шарпнувсь крик: "А-а-а" — покотився степом. Постріли стихли. Згодом пролунали десь по селу, потім — за селом, потім — далі, далі... Пилипко зітхнув сумно і сказав:

— Отак, відступили наші.

А Данило, товариш його, мовчки глянув на нього і теж зітхнув...

Пізно ввечері хлопці поверталися з худобою додому. В куряві помалу їхали на конях і мовчали — посмутилися. Хіба кине який уголос лайку на корову, що забрела в пшеницю.

— А здохла б ти була йому до вечора! Ач, тісно їй дорогою!

І батогом — лясь, лясь... Знов мовчали.

А обабіч шляху з тихим шумом хлюпались зелені хвилі хлібів. Плинули, плинули...

Як проїздили повз маєток, Пилипко перший побачив німця в синьому на воротях, а на подвір'ї — повозки, метушню людей. Сказав хлопцям:

— Диви, штаб, мабуть.

Ті кинулись очима й принишкли. А як од'їхали геть, хтось сказав:

— Це контрибуцію стягати. От у Пісках було вже таке. Розстріляли багацько, одбирали все. Це щоб, значить, панський маєток назад постановити.

Пилипкові очі блиснули одразу.

— Ну, чорта з два, — кинув він і підвів з викликом голову. — Хай спробують. Он Грицько з партизанами забігав поза он ту ніч, то казав: "Ми як турнемо німців, то аж у "Ірманії" оглянуться".

А все ж чомусь похмурився. Очима одшукав свою Лиску (корова це їхня) і поглядом із жалем погладив її: "може, і тебе одберуть". Торік іще телицею з комітету дали їм її з загонів поміщицьких. А тепер, може, назад одберуть.

Мовчав усю дорогу вулицею. І хлопці мовчали, тривожно прислухалися, як билося сполохане село. З усіх кінців гвалтували собаки. Вулицею прогупотів роз'їзд — зник у степу... А люди в сутінях

нечутно сновигали по городах, поза соломами — ховались. Десь болючий крик бентежив ніч — били когось, і плакала жінка, діти...

У Пилипка аж похолонуло в грудях. І коли звернули за ріг, де й їхню хату вже видко, хапливо глянув туди. Не світилося ще. Маленькими віконечками убога хата дивилася на вулицю й принишкла. І на подвір'ї тихо так.

Під'їхавши до воріт, хлопець сплигнув з коня й одчинив їх. А тоді поставив коня в конюшню, а корову до ясел прив'язав. З хати з дійницею вийшла мати і, мовчазна, підійшла до корови. Пилипко теж мовчки стояв та одбивав теля, поки мати доїла. Лише як скінчила вже і, сумна, корівку погладила, сказав тихо:

— Та чого ви, мамо? Може, ще і не візьмуть.

Мати глянула журно на сина й зітхнула:

— Е, де вже не візьмуть! — А згодом, як повернула вже до хати, додала: — Ще хоча б тільки це. А то ж Грицько в партизанах. А за це — ой, як у них строго!..

Тихо пішла до хати. А Пилипко за нею — тихо, як тінь.

У хаті поночі. Біля припічка сиділо кілька "дядьків" і пихкали цигарками, про щось стиха розмовляючи. Як рипнули двері—стихли були одразу, та, забачивши, що то свої, заспокоїлись і почали знов.

— Тікати треба! — сказав Микита Горобець (Пилипко пізнав з голосу). — Бо розстріляють, це як дважди два. Он у Пісках — чули ж? Завели в глинища та й побили всіх. А кого не знайшли — хати палили.

Тиша в хаті. Десь у сутінях зітхнула мати і дітвора заскиглила. Батько тоді озвався:

— А я нікуди не тікатиму, — сказав і хвильно затягся цигаркою раз, удруге, — уб'ють, хай! А як хату спалять, куди ж сім'я подінеться? З торбами попідтинню?!

— Не спалять.

— Хто їм дав право таке? — заговорили всі одразу гнівно й розмахуючи руками.

— Ну, перевернулося на старе, одбери назад. А палити, а вбивати... за що ж!

— Та й сини добрі, — сказав батько Пилипків і похилився головою, — батьків тягають, а вони десь у лісі попритулювались.

Микита Горобець захвилювавсь.

— Не говори так, Явтуше, — сказав він і, прихилившись, почав пошепки розповідати, як учора партизани під Хведорівкою билися з німцями та гайдамаками. — Душ до півсотні втратили своїх, а тоді кинулися до лісів і одразу за Вітровою Балкою в ярах поховалися. Сім верст усього, їм тільки звістку дати, а то налетіли б — як язиком злизало б оцю напасть.

— Еге ж, дай звістку, як із слободи нікого не випускають. Мало того, що вб'ють, як зловлять, а ще й усе село спалити можуть.

Змовкли, лиш цигарки блищали. От якась пихнула полум'ям і на мить освітила убогу хатину, похмурі постаті в тютюновім диму. Знадвору хтось грюкнув дверима, і жінка якась захекана вбігла — стала на порозі.

— Микита у вас?

— А що таке? — озвався той і підвівся. Всі теж стали на ноги. А жінка раптом заголосила, затуливши руками обличчя. Чулось лише, що когось забрали й били дуже, а це у штаб повели... Тужила жінка й билася в тузі. Микита тоді дуже стиснув їй руки і кинув пошепки:

— Цить! Ще почують...

Хапаючись, вийшли з хати. Пилипко бачив у вікно, як далі, сутінями, подалися вони на город і десь у бур'янах загубилися...

Тихо стало в хаті. Знадвору десь поблизу гвалтували собаки і крики чулися. Батько довго прислухався. А тоді хвильний пройшовся по хаті й сів у кінці столу. Поклав руки свої мозолясті, натруджені, простяг по столу і важко впав на них головою. Тиша. Бриніла десь муха у миснику в павутинні. Хлипала мати, до припічка прихилившись, і вся аж скорчилась, маленька така стала. У Пилипка тремтіли руки і горлянку немов петлею здавило. Та він не плакав. Гостро в темряву дивився на сіру постать кінець столу. І враз:

— Тату, а може б і ви втекли?..

Батько поволі підвів голову й довго дивився на сина. Здавалось, не розчув. Раптом схопився з-за столу.

— Ідуть, — кинув і посеред хати немов остовпів. Надворі справді чулося гупання ніг од улиці. Повернули в двір. Попідвіконню пройшлися й загуркотіли з криками в двері.

— Одчини! Ач, прищулився.

— Бий прикладом!

Грюкнуло дуже прикладом у двері, ще. Двері рипнули й одскочили. А в хату ввалилося кілька німців та гайдамаків, забрязкали зброєю.

— Де хазяїн?

— Я, — озвався батько хрипло якось.

— Ну, от тебе нам і треба, — сказав один з гайдамаків І підійшов од порога, — світло дай!

Мати, злякана, засвітила світло, і, як несла каганець до столу, руки її дрібно тремтіли. А Пилипко заляканим звіренятком дивився з полу й теж увесь тремтів. Тепер видко вже було і блідого худого батька посеред хати і німців та гайдамаків. Два з них стояли біля порога, немов скам'янілі. А один підійшов до батька і наганом в обличчя посварився.

— Кажи тільки правду. Де син? Батько здвигнув плечима:

— Не знаю. Де людські, там і мій. Не хваливсь, і я не питався, куди йде. Не знаю.

Гайдамака аж зубами заскреготів.

— А-а, не знаєш ти!

Головою він хитнув до другого гайдамаки. Той зразу ж почав вигвинчувати шомпол з гвинтівки.

— Ми ось язика тобі розв'яжемо, — кинув зло. Батько стояв з похиленою головою. Враз гайдамака скрикнув і рукою замахнувся... І сталося щось страшне. Зойкнув і, як підцюкнутий, упав батько. А на нього мерщій на голову один сів, другий замахнувся чимсь блискучим і вдарив, ще... ще....Борсалось тіло, і з рота хриплі крики вилітали з піною. Мати тужила й рвалася, а на полу в куточку кричали діти.

Так було довго. Батько раптом притих. Тоді бити кинули.

— Хай одсапне, — сказав один і звернувся до матері: — Чого ревеш? Хочеш, щоб і тобі всипали?

Мати заговорила щось, хапаючись, крізь сльози. І синочками взивала їх, ламала руки й заглядала їм в очі з таким благанням...

— Кинь, кинь! — забили її. — Давайте зброю! Одімкни скриню.

Довго рилися в шматті і, сердиті, кинули врешті.

— Злидота така, нічого й потягти! — сердито грюкнув один віком і лайнувся зло. Потім до батька підійшов і чоботом під бік ударив. — Вставай, розлігся!

Батько, побитий, скривавлений, підвівся, стогнучи, на ноги. Його пхнули в спину, то він поточивсь і, хитаючись, пішов до порога. А ззаду гайдамаки:

— Йди, йди, слоняєшся.

Рипнули двері. Тиша в хаті. Бриніла десь муха в павутинні. А попідвіконню гупання ніг з подвір'я на вулицю. І мати тужила й ламала руки слідом за ними...

Пилипко враз кинувся і з плачем побіг із хати.

Догнав аж за воротьми вже. Іззаду йшла мати простоволоса й тужила. Ось за рукав одному вчепірилась і благала його. А він відказав сердито щось і, наставивши приклада до грудей їй, раптом штовхнув грубо, аж поточилась і одстала, Пилипко йшов далі.

Нагнали в провулку юрбу заарештованих і злилися з нею. Ішли й мовчали. А слідом за ними сірі постаті, як тіні, йшли. Іноді спереду хтось

з гайдамаків кричав на них розійтися і стріляв угору. Юрба на мить зупинялась, а далі знов рушала й посувалася по слідах.

Дійшли до економії. Це штаб їхній тут. Вартовий, що на воротях, щось гукнув, а ці відповіли. Потім пройшли на подвір'я, і ворота важкі за ними — хряп! (Зачинилися).

Стояли розпачливі. І Пилипко тут же. Якась жінка, що все тужила по дорозі, піднесла руки вгору й кинула туди, за паркан, прокльони... Залп з вигону од вітряків приголомшив ЇЇ, — враз замовкла й прислухалась... Ще залп.

— Це полонених розстрілюють... — хтось сказав і лячно позадкував у темряву: — Тікайте!

Всі злякано кинулися за ним у темряву...

Захеканий прибіг Пилипко додому. Ще з улиці зазирнув у вікно. Тихо. На полу сиділа мати, як була — простоволоса й заплакана. Очима нерухомо дивилась кудись у куток. Біля неї спали-розкидалися діти. Килинка голову на коліна Їй поклала. Сплять...А як прокинуться?

Жаль боляче обценьками вщипнув за серце. Хлопець аж зуби зціпив. Та в хату не зайшов. Мерщій — шмиг у конюшню. Щось довго возився там, а згодом вивів коня і, крадучись та прислухаючись, повів на город, далі картоплею аж на леваду. Там став і довго придивлявся: і навшпиньки ставав, і понад землею присідав. Або ще заплющувався і сторожко наставляв ухо. Тиша. Тоді взявся за гриву й став ногою коневі на коліно. Мить — верхи вже. Мовчки сіпнув за поводи й пірнув у коноплях, потім лоза була, осики на леваді. Знов кущі якісь...

Пилипко зірко дивився очима, щоб, бува, не збитися. То ген — садок Горобців, а йому треба повз нього, щоб у степ. Тут йому тільки в степ би, а там...

Назустріч із сутіні враз вискочила постать і гукнула, клацнувши рушницею:

— Хто такий?

Кінь схарапудився і крутнув набік. А Пилипко хоч і злякався, аж похолонув увесь, усе ж смикнув за поводи й ногами вдарив.

— Ньо! Ньо!.. — і скочки подавсь у степ...

Ззаду вибухнуло щось і побіля вуха цьвохнуло. Вибухнуло ще, і загавкали собаки десь іззаду. Потім — далі, тихше... Уже саме гупання копит та хлібів шелестіння чулися Пилипкові, а він усе летів, прихилившись коневі до шиї, і все ногами бив та смикав за поводи.

Нарешті став. Кінь засапався і весь мов скупаний. А Пилипкові забило дух. Він хапнув свіже степове повітря — раз, іще... Потім скинув картуза й почав прислухатися, поводячи головою на всі боки. Тихо. Степ... Ніч... Десь у хлібах кричав перепел, і туман стелився од річки. Пахло полином. І тишею, спокоєм віяло звідусіль. На мить хлопцеві здалося, що так і є: тихо, спокійно. А він це привів коня пасти на ніч... Та схаменувся — кінь мокрий же, і ззаду там, на леваді, бахнув постріл... А ще раніше — залп на вигоні біля вітряків...

Знов прислухався, а тоді помалу рушив хлібами, сторожко поводячи головою та розглядаючись — де це він? Збоку місяцем облита могила висока.

Під'їхав ближче Пилипко й придивився. А — це ж Розкопана. Значить, і на шлях недалеко. Ось тут з гони проїхати вліворуч, а тоді повз верби, що в балочці. Виїхав на шлях, пустив коня бігом, а сам зірко дивився вперед, щоб часом на роз'їзд "їхній" не наткнутися. За півгодини яких спереду замаячили вітряки на горі. Хлопець смикнув

коня й понісся скочки. А назустріч із балки садки кучеряві визирнули, біленькі сонні хати. І тиша всюди.

Вбіг в улицю Пилипко й спинився: "Як би ж дядькову хату знайти?" (У Вітровій Балці жив його дядько по матері. Ще торік і в гості до них Пилипко з батьком заїздили з ярмарку. А хата стара така, похилена, й осики високі од улиці). "Либонь оце". Осики тихо над тином шелестять. "Вони".

Він заїхав у двір і, не злізаючи з коня, постукав у вікно.

— Дядьку, дядьку... А вийдіть!

Тихо в хаті. Потім — чути було — рипнув піл і щось по хаті зашамотіло. До шибки з темряви прихилилося бородате обличчя й спитало:

— Хто там?

— Та я... з Михнівки, Пилип. Знаєте ж... Вийдіть-бо, — захапався хлопець.

Постать у білому, мовчазна, стояла проти вікна. Потім ворухнулась і зникла в сутіні. А згодом двері рипнули, і дядько став на порозі.

— Диво... Чого це ти? — спитав і, заспаний, глянув на хлопця. — Верхи... серед ночі?..

Пилипко хапливо почав оповідати. Як гайдамаки прийшли, як били батька й забрали в маєток. Багацько їх, душ до тридцяти забрали. Якихось і розстріляли вже на вигоні. І врешті не вдержавсь — захлипав, а крізь сльози тихо:

— Так я й побіг оце. Десь партизани у вас тут, у ярах... щоб рятували...

І на дядька жадно очима дивився:

— Ви ж знаєте — де. Ходімте-бо!

Чоловік рукою гребнув розкуйовджене волосся й замислився. Дивився похмуро в землю. Враз підвів голову й кинув пошепки:

— Зараз.

А сам побіг до конюшні й вивів кобилу. За ворітьми пильно оглянувся і, скочивши на неї, зірвався вихором — понісся вулицею. Простоволосий і весь у білому. А Пилипко за ним плигав, цупко вчепірившися руками в гриву.

За селом знов шелестіли хліба й пахло полином. Бігли скочки. Під вербами раптом стишились і звернули ліворуч, спустилися в долину, просто в сивий туман. А в ньому химерні плями якихось кущів, дерев. Зачіпали віттям за ноги, в обличчя стьобали... Так було довго. Аж до само? річки. Біля мосту ж їх раптом перестріли три чоловіки в свитках, озброєні і теж на конях. Зупинили — почали розпитувати. Дядько все їм розповідав. Іноді й Пилипко вкидав яке слово в балачку.

Ті захвилювались. З-під нахмурених брів грізно кресали очі. Перегнувшись з коней, жадібно вслухалися вони в сумне оповідання й іноді в погрозі здіймали руки.

Один, що в шапці чорній, придивлявся до Пилипка довго. Потім спитав:

— Ти з Михнівки й є?

— Ну да. Явтухів я.

— І це аж сюди прибіг звістити? — Блиснув очима й коня за поводи смикнув, аж той цапа став. Враз нагаєм увірвав і шарапнувся, лиш кинув назад:

— За мною!

Загуркотів міст під копитами. Влетіли в ліс. В гущавині поміж дерев гасли вогнища. Біля одного сиділа купка партизанів, курили й грілися. Підбігли до них. Коні злякано захропли на вогонь. А партизан, той, що в шапці чорній, підвівсь на стременах і враз — бах! бах! — угору.

—Встава-ай!—пручнувся крик його, залунав по лісі.

Кинулись мерщій люди, і ліс зашумів... Ах, скільки їх було — партизанів! Збилися круг командира свого завзятого, і залопотів гомін у натовпі:

— Що?

— Що трапилось?

— Що таке?..

Командир знов підвівся на стременах і кинув у товпу:

— Гайдамаки в Михнівці!..

Товпа оніміла. А він говорив далі:

— Це ось хлопчина прилетів, звістку нам приніс. Він бачив, як катували бідняків, як розстрілювали на вигоні полонених... І всіх селян те жде, як ми, партизани, до світу не виб'ємо німців!

Змовк. А товпа ревнула, руками нащетинилась і гізно замахала з криками:

— Веди нас!..

— Ходім!..

— Ми їм покажемо, як знущатися з нас!

— Ходім!..

Командир підніс руку — поволі стихло. А він гукнув.

— По конях!

Товпа кинулась, забігала. Сідали на коней і лаштувалися. А за кілька хвилин, проїхавши поміж дерев через міст, неслися щодуху під гору — в степ...

Світало, як проїздили Вітрову Балку — співали півні й де-не-де з-за тинів чи крізь шибки дивились очі на копитами столочену вулицю. За селом стишились, щоб не стомитися до бою. Пилипко їхав поруч із командиром, і той усе його розпитував: чи багацько німців, де стоять. Хлопець розказував. А очима тривожно вдивлявся вдалину, де вже червонів схід. "Хоча б не спізнитися!"

Як порівнялися з Розкопаною могилою, стали. Розсипались на боки од шляху просто хлібами й рушили. Пилипкові звеліли відстати. Та він хоч і од'їхав назад, усе ж не послухав, рушив і собі слідом. Сперш поволі

бігли, а як замаячили вже вітряки, — зірвалися скочки. Мовчазні. Лише гул од копит степом котився та хліба шелестіли... Враз од села — постріл, і кулемет застрочив. А із сотні грудей, у ту ж мить шарпнувся крик і летів із ними — з оголеними шаблями над головами...

Пилипко нісся слідом і теж кричав. Хоч сам не тямив того, хоч не чув і сам свого крику. Ураз — опекло щось, аж похитнувся він. У ту ж мить ударило щось у голову, а перед очима мигнули копита. Зникли. А замість їх колоски схилилися й гойдалися тихо, і сині волошки дивилися в очі. А шум ріс, ріс. Ось налетіла хвиля червона, вдарила й залила — і волошки, і колоски, і його...

Вибили німців із села. Вранці, як сонце з-за левад глянуло, воно було вільне. Хоч і пляміли розкидані тут і там поміж синіх трупів німців і наші — в свитках і сірих шинелях, ген біля маєтку, на вигоні. А скільки згасло їх, як іскри в степу, в житах під тихе шелестіння колосків!..

За левадами на луках клекотів бій. А товпа аж за млин вилилась. Дивились — ждали з завмерлим серцем: хто подола?

Збили. Кінний полк червоних із-за горба вихором налетів, порвав їх цеп, заплутав і степом покотив. Далі, далі...

Радісний подих пронісся в натовпі. Заговорили. Хтось усміхнувсь. А бабуся старенька підійшла до чоловіків, зашамкала старечо губами. Явтух, Пилипків батько, блідий і обличчя в синяках, усміхнувсь до неї стиха:

— Наша, наша, бабусю, бере, —сказав, — ач, як погнали.

Бабуся перехрестилася й очима підсліпкуватими глянула туди — в степ. Од левад з криками неслися хлопці — малеча. Підбігли.

— Одступили!

— Ой, дали ж наші! — кричали раді, і оченята горіли в них. А один тернув рукавом носа й головою хитнув:

— Ой, набили ж німоті! А наших — Карпа убито й Скаленка, ще якихось. Під вербами отам... А партизани сюди вертаються.

З левад дійсно виткнулись — поверталися партизани помалу, зморені, на відпочинок. Коні під ними мов скупаніу і в яких гриви заляпані кров'ю. І кров на свитках, на шинелях партизанів. А обличчя пилом припали, І в очах — іскра.

Товпа оточила їх. З радісними криками, з блискучими очима тиснулись люди до них. Гладили шиї коням, до стремен тулилися. Микита, блідий, побитий гайдамаками, протиснувсь до них.

— Ну, й молодці ж хлопці! — сказав і тепло усміхнувся обличчям у синяках. — Думали — пропадати вже. Аж ви, як грім із неба...

Схвильований дивився на молоді обличчя хлопців на змилених конях. А товпа зашуміла, загула...

— Збавителі ви наші...

— Уже й не думали, що живі будемо...

Один із партизанів підвівся на стременах і руку підніс. Товпа враз притихла. А він сказав:

— Та наробили були б кати прокляті, якби не ваш хлопчина якийсь. Прибігло опівночі до нас аж у ліс: "Німці в нас. Рятуйте!". Ми так і кинулись...

Очима він пробіг по товпі, між дітвору, мабуть, одшукував того хлопця. А в товпі загомоніли — дивувались, допитувались: хто ж це? Чий воно хлопець? Враз притихли. Вулицею бігла Явтухова жінка. Обличчя заплакане, а з-під хустки вибилось пасмами волосся. Підбігла й затужила. А Явтух вийшов із товпи схвильований:

— Що таке? Що трапилось?

— Хлопця немає... Пилипка!..

Жінка знов заголосила. Чути було лише:

— Уночі ще не стало. Я вранці — до конюшні, аж і коня немає. Ну, думаю — пасти повів. Коли ж уранці, як уже німці одступили, прибіг кінь, мокрий увесь і грива вся в крові... Убито ж його, синочка мого... Убито!..

Мати забилася з розпачу, а жінки обступили її — тішили. І щось похмуро говорили чоловіки. Партизан перехилився з сідла.

— Та як, як звуть? Пилипко? Це ж він і є. До Розкопаної могили ще їхав з нами, а як в атаку кинулись, мабуть, тоді і забито його.

Він гукнув на хлопців і, вдаривши коня, понісся з ними за село в степ шукати. А мати за ними з тужінням кинулась, і батько, блідий, побитий, тихо слідом пішов. Юрба й собі полилася за ними аж за село... Стали. А перед очима хліба зелені хвилями котились-котились, аж об ноги хлюпались. По них, спотикаючись, бігла мати Пилипкова, і ген далі-далі партизани на конях цепом розсипались. Ось зупинився один, рукою замахав. І до нього кинулись інші. З коней устали — нагнулись. Не видко в житі.

— Знайшли! — загомоніли в товпі.

— Диви, диви — на руки взяли.

Двоє партизанів підвелися в житі й помалу несли щось. А за ними вели коней інші по межі. Підбігла мати й припала до дитини. А вітер ніс понад житами уривки тужіння.

Ближче, ближче... Товпа зашуміла схвильована:

— Ну що? Що?

— Живий?

— Живий! У голову поранений.

Зітхнули десятки грудей. Навшпиньки спинаючись, очима великими кинулись до хлопця, що на руках несли. І дихання затаїли. І на них глянули сині очі, наче волошки в житі. Волосся — житні колоски біляві, і по ньому стікала кров на обличчя бліде, на сорочку полатану.

1928